

**ВИЗНАЧЕННЯ МІСЦЯ ІНВЕСТИВАННЯ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНІВ***Анотація*

Здійснено аналіз ключових категорій, споріднених з категорією «інвестиція»: інвестування, інвестиційна діяльність, інвестиційний процес. Акцентовано увагу на певних особливостях щодо їх ототожнення. Розглянуто сутність поняття «економічна безпека» на державному та регіональному рівні. Проаналізовано дві структури економічної безпеки та здійснено їх порівняння. Подано рекомендації щодо розробки структури економічної безпеки регіону. Розглянуто особливості проблематики створення системи забезпечення економічної безпеки регіону з позиції застосування механізмів, що мають вплив на економічну безпеку. Досліджено місце інвестування в такій системі. Розроблено визначення сутності інвестування з позиції забезпечення економічної безпеки регіону. Акцентовано увагу на роль інвестування в системі забезпечення економічної безпеки, а також його вплив на економіку загалом.

Ключові слова: інвестиції, інвестування, інвестиційна діяльність, інвестиційний процес, економічна безпека регіону, система забезпечення економічної безпеки.

М.А. Пицик,

Национальный институт стратегических исследований, г. Киев

**ОПРЕДЕЛЕНИЕ МЕСТА ИНВЕСТИРОВАНИЯ В СИСТЕМЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ
ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ РЕГИОНОВ***Аннотация*

Осуществлен анализ ключевых категорий, сопряженных с категорией «инвестиция»: инвестирование, инвестиционная деятельность, инвестиционный процесс. Акцентируется внимание на определенных особенностях отождествления этих понятий. Рассмотрено понятие «экономическая безопасность» на государственном и региональном уровне. Проанализированы две структуры экономической безопасности и осуществлено их сравнение. Поданы рекомендации по разработке структуры экономической безопасности региона. Рассмотрены особенности проблематики создания системы обеспечения экономической безопасности региона с позиции применения механизмов, влияющих на экономическую безопасность. Исследовано место инвестирования в такой системе. Разработано определение сущности инвестирования с позиции обеспечения экономической безопасности региона. Акцентируется внимание на роль инвестирования в системе обеспечения экономической безопасности, а также его влияние на экономику в целом.

Ключевые слова: инвестиции, инвестирование, инвестиционная деятельность, инвестиционный процесс, экономическая безопасность региона, система обеспечения экономической безопасности.

Постановка проблеми. Сучасна ринкова економіка будь-якої держави є залежною від інвестицій як одного з ключових чинників забезпечення економічної безпеки. Україна в даному випадку не є винятком, хоча і має певні особливості, які притаманні тільки для неї. Питання інвестування

національної економіки та окремих регіонів є дуже актуальними, оскільки саме від інвестицій залежить рівень високих соціально-економічних показників розвитку того чи іншого регіону. Процес інвестування дуже тісно пов'язаний із процесом забезпечення економічної безпеки, рівень якої є індикатором того, наскільки продумана інвестиційна політика певного регіону. Потрібно зазначити, що економічна безпека залежить від багатьох інших факторів, але саме інвестування є одним із ключових факторів для сталого функціонування вітчизняної економіки. Саме тому розгляд процесу інвестування, зокрема на регіональному рівні, є актуальний для забезпечення прийняттого рівня економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Сутність ключових категорій інвестицій та категорії економічної безпеки висвітлені у багатьох наукових роботах. Цими питаннями займається значна кількість як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Серед них можна виділити таких, як: А. І. Архипов, А. М. Гуменюк, М. М. Єрмошенко, Г. А. Пастернак-Таранушенко, О. І. Барановський, З. С. Варналій, В. І. Кириленко, Я. А. Жаліло, Л. І. Абалкін, А. І. Сухоруков, М. І. Крупка, С. З. Мошенський, Б. М. Щукін та ін.

Але в теоретико-методологічному плані дуже часто можна помітити ототожнення деяких з категорій, що стосуються інвестицій. Також, досить нечітко визначено сутність інвестування на регіональному рівні з позицій економічної безпеки. Окремо постає питання про особливості системи забезпечення економічної безпеки регіону і місця інвестування в такій системі.

Метою статті є формулювання власного визначення сутності інвестування в контексті економічної безпеки регіону через узагальнення теоретичних та категоріально-понятійних напрацювань щодо розуміння змісту інвестування та його місця в системі економічної безпеки регіонів.

Ключовими завданнями даної статті є: здійснення розмежування категорій «інвестиційна діяльність», «інвестиційний процес», «інвестування»; розгляд сутності поняття «економічна безпека» на державному і регіональному рівні; дослідження місця інвестування в системі забезпечення економічної безпеки через проведення аналізу структури економічної безпеки та визначення впливу такої структури на систему забезпечення економічної безпеки; формування визначення сутності категорії інвестування з позиції забезпечення економічної безпеки регіону.

Виклад основного матеріалу. Під інвестиціями ми розуміємо усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та всіх інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект [1]. Таке визначення було унормовано у Законі України «Про інвестиційну діяльність».

Аналіз поняття «інвестиції» тісно пов'язаний з визначенням «інвестиційна діяльність». С. О. Погасій описує інвестиційну діяльність як перелік необхідних кроків, які потрібно обов'язково реалізувати для отримання бажаного результату. Він також, на відміну від багатьох учених, вважає усі суб'єкти інвестиційної діяльності рівнозначними і не виділяє інвестора як ключового суб'єкта. Автор характеризує інвестиційну діяльність як процес пошуку необхідних інвестиційних ресурсів, вибір ефективних об'єктів (інструментів) інвестування, формування збалансованої за вибраними параметрами інвестиційної програми (інвестиційного портфеля) і забезпечення її реалізації [2, с. 8].

Б. М. Щукін, розглядаючи інвестиційну діяльність, виокремлює інвестиційний процес, який за своєю суттю дуже нагадує інвестиційну діяльність, але водночас є не тотожним.

Інвестиційну діяльність він бачить як процес організації інвестування в реально існуючих у країні умовах господарювання. Саме розуміння терміна «інвестування» відносно інвестиційної діяльності вчений розуміє як такий, що має більш теоретичне значення, визначаючи модель поведінки інвестора щодо нарощування свого капіталу. В той же час інвестиційна діяльність є інвестиційним процесом в реальних умовах, з акцентом на організаційні засади його реалізації та управління цим процесом. Вчений розглядає інвестиційну діяльність стосовно конкретного інвестиційного проекту та підприємства (юридичної особи), що здійснює інвестиційний процес [3, с.19].

За Б. М. Щукіним, інвестиційний процес складається з послідовності дій інвестора щодо прийняття рішень стосовно операцій з об'єктами інвестування та їх реалізації: вибір об'єкта, встановлення обсягів і строків інвестування, придбання об'єкта, отримання прибутків, зростання вартості активів інвестора [3, с.6].

О. М. Підхонний розглядає інвестиційний процес як послідовні зміни стану капіталу в результаті інвестиційної діяльності, а інвестиційну діяльність – як діяльність з вироблення та реалізації інвестиційних рішень, спрямовану на відновлення, збереження і приріст вартості капіталу [4, с.16].

Інвестиційний процес можна частково ототожнювати та вважати результатом інвестиційної діяльності, але він не завжди залежить від її результатів, тому що є багато об'єктивних чинників, які впливають на капітал поза межами інвестиційної діяльності (зміна цін продажу активів, знос капіталу, різні аварії та ін.). Також потрібно врахувати те, що інвестиційний процес починається з планування інвестиційної діяльності.

Відносно розуміння сутності поняття «інвестування» слід зазначити, що, як уже було сказано вище, його розуміння є таким, що має більш теоретичне значення, визначаючи модель поведінки інвестора щодо нарощування свого капіталу.

Згаданий вище Б. М. Щукін розглядає інвестування як форму фінансово-економічної діяльності, що має за мету нарощування, примноження капіталу і виступає як процес зростання вартості активів, якими володіє юридична чи фізична особа [3]. Сутність інвестування автор розглядає як процес, стратегічною метою якого має бути отримання додаткового капіталу. А другорядні цілі, такі як, наприклад, впровадження інноваційних технологій, модернізація основних фондів, покращення умов праці співробітників, будуть досягатися тільки тоді, коли інвестор матиме або позитивний прогноз, або реальний результат примноження капіталу.

С. О. Гуткевич, розглядаючи інвестування, вважає, що це процес, здійснюваний шляхом забезпечення технологічних, економічних або інших взаємозв'язків [5]. Також він багато в чому ототожнює інвестування та інвестиційний процес, вважаючи їх «практично рівнозначними економічними категоріями», де інвестування – це перехід капіталу у продуктивну форму, а організація інвестиційного процесу на різних етапах освоєння інвестицій передбачає велику кількість господарських зв'язків інвесторів з іншими учасниками інвестиційного проекту на договірних взаєминах [5].

Отже, аналізуючи ключові категорії інвестицій – інвестиційну діяльність, інвестиційний процес, інвестування, ми дійшли висновку, що вони є взаємопов'язаними; крім того, їх часто ототожнюють, що є неправильним, оскільки вони мають відмінності. Інвестиційна діяльність є сукупністю послідовних інвестиційних рішень та дій, які здійснюються суб'єктами інвестування. Натомість, інвестиційний процес починається з планування інвестиційної діяльності, нагромадження активів, включає інвестиційну діяльність, а також враховує певні зміни стану інвестицій чи об'єктів інвестування, які можуть виникати поза межами діяльності суб'єктів інвестування. Ототожнюючи інвестиційний процес та інвестування, потрібно звернути увагу на те, що інвестиційний процес, як було сказано раніше, передбачає велику кількість господарських зв'язків, тоді як інвестуванням називають результати інвестиційного процесу щодо нарощування капіталу, не заглиблюючись у зв'язки, які виникають між учасниками інвестиційного процесу. Крім того, термін «інвестування» відносно інвестиційної діяльності та інвестиційного процесу потрібно вважати таким, що має «більш теоретичне значення» [3, с.19].

Здійснення інвестиційної діяльності на рівні регіону є важливим елементом забезпечення економічної безпеки, тому з метою визначення місця інвестування в системі забезпечення економічної безпеки регіону нам необхідно розглянути саму систему забезпечення економічної безпеки регіону. А перед тим, як розглядати безпосередньо таку систему, слід зупинитись на розумінні сутності поняття «економічна безпека».

Як і у випадку з інвестиціями, на сьогодні в економічній літературі не існує єдиної думки щодо трактування категорії «економічна безпека». С. І. Пирожков у методичних рекомендаціях щодо оцінки рівня економічної безпеки України трактує економічну безпеку як «сукупність умов, за яких зберігається спроможність країни ефективно захищати свої економічні інтереси; задовольняти у довгостроковому режимі потреби суспільства і держави; генерувати інноваційні зрушення в економіці з метою забезпечення стабільного економічного розвитку; протистояти зовнішнім економічним загрозам та повністю використовувати національні конкурентні переваги у міжнародному поділі праці» [6].

Дуже важливу роль в забезпеченні економічної безпеки держави відіграє дотримання високих показників економічної безпеки на регіональному рівні. А оскільки регіони на сьогодні виступають економічними об'єктами, де в найближчій перспективі внаслідок адміністративно-територіальної реформи кожен із них отримає ще більше адміністративних прав та обов'язків, а також фінансових ресурсів, які будуть передані з центру, то закономірною буде ситуація, коли разом з відповідними змінами виникнуть додаткові ризики, які потрібно буде подолати за рахунок забезпечення прийняттого рівня економічної безпеки регіону, від якої залежатиме стабільне функціонування національної економіки. Тому дотримання високих показників економічної безпеки регіонів є пріоритетом державної регіональної політики.

Під економічною безпекою регіону розуміється здатність регіональної влади забезпечити конкурентоспроможність, стабільність, стійкість, поступальність розвитку економіки території, органічно інтегрованої в економіку країни як відносно самостійної структури [3].

З позиції методики розрахунку рівнів економічної безпеки така безпека в регіоні – це діапазон рівнів економічних і соціальних показників, у межах яких регіон протягом довготривалого періоду розвивається стійко [6].

Щодо структури економічної безпеки регіону, то слід зазначити, що, як зазначає А. М. Гуменюк, на регіональному рівні не визначено мінімальний інформативний набір індикаторів, їх порогові значення, не вирішено методичні питання організації моніторингу та прийняття рішень стосовно запобігання загроз економічній безпеці та ін. [8, с. 93-97]. Однак, чіткої структури економічної безпеки не розроблено і багато науковців працюють над даною проблематикою.

В. І. Кириленко складовими економічної безпеки на регіональному рівні вважає виробничу, фінансову, науково-технічну, соціально-демографічну, реструктуризацію регіонального ринку праці, громадську, продовольчу, екологічну [9].

Важливим аспектом створення системи забезпечення економічної безпеки регіону є розгляд структури економічної безпеки держави і розробка на її основі структури регіональної економічної безпеки. Якщо порівняти обидві вище наведені класифікації, то можна звернути увагу, що певні підструктурні елементи дублюються. Це, зокрема, виробнича, продовольча, фінансова, соціальна та демографічна безпеки. Деякі з них перетинаються змістовно. А такі, як інвестиційна, енергетична, зовнішньоекономічна, у роботах В. І. Кириленка взагалі не розглядаються.

У Міністерстві економічного розвитку та торгівлі України використовуються «Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України». Згідно з цими рекомендаціями, структура економічної безпеки держави включає виробничу, демографічну, енергетичну, зовнішньоекономічну, інвестиційно-інноваційну, макроекономічну, продовольчу, соціальну, фінансову безпеки [10].

Проаналізувавши структури економічної безпеки за В. І. Кириленком та ту структуру, що представлена в методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, можна зробити наступні висновки. По-перше, класифікація підструктурних компонентів, які використовуються у методичних рекомендаціях для оцінки інтегрального індексу економічної безпеки, є більш змістовною та краще описує усі складові економічної безпеки. Також вона є досить гнучкою, що дозволяє переважну кількість її компонентів інтегрувати при розробці структури економічної безпеки регіону. По-друге, досить важливим аспектом при створенні структури економічної безпеки регіону є виділення багаторівневої класифікації елементів регіональної економічної безпеки за показником першочерговості впливу. Якщо на першому рівні виступають компоненти, від яких залежить вплив на поточний стан економічної безпеки за принципом «тут і зараз», то на інших рівнях компоненти матимуть менш значущий вплив. Відповідно, на першому рівні повинні бути представлені такі складові економічної безпеки: фінансова, виробнича, продовольча, енергетична, демографічна та макроекономічна безпеки. На другому рівні повинна бути представлена інвестиційно-інноваційна, зовнішньо-економічна, соціальна безпеки. А на третьому – екологічна.

Такий розподіл на три рівні буде дуже актуальним при оперативному подоланні ризиків чи загроз у певному регіоні, оскільки концентрує увагу на найбільш значущі компоненти у структурі економічної безпеки регіону.

Стосовно системи забезпечення економічної безпеки регіону слід зазначити, що на сьогодні в теоретико-методологічному плані не розроблено чіткої та універсальної структури економічної безпеки регіону. Тому розгляд та розробка системи забезпечення економічної безпеки регіону є

передчасними, оскільки така система повинна бути зорієнтована саме на структуру економічної безпеки. Це, в свою чергу, дозволяє зрозуміти, які елементи складають таку структуру і, відповідно, в яких з них можуть виникати потенційні ризики та загрози, що потребують системного вирішення.

Тим не менш, багато науковців займаються цим питанням, зокрема в масштабах усієї держави. Так, Я. Чернятевич розглядає під системою забезпечення економічної безпеки сукупність взаємопов'язаних і взаємообумовлених механізмів (інституційних, організаційних, правових та інших) і суб'єктів забезпечення економічної безпеки, які на основі чинного законодавства здійснюють економічну політику з метою реалізації національних інтересів в економічній сфері.

Виходячи з цього визначення, в системі забезпечення економічної безпеки можна виділити два блоки. Перший блок включає сукупність механізмів, які здійснюють певний вплив на підвищення економічної безпеки, а другий включає суб'єкти забезпечення економічної безпеки, ключовими з яких є органи державної влади.

Під механізмами забезпечення економічної безпеки країни розуміється «система організаційно-економічних і правових заходів запобігання економічним загрозам» [11, с. 22].

А. Архіпов виділяє чотири механізми, які спрямовані на забезпечення економічної безпеки.

Вони виділені умовно, оскільки їх компоненти тісно взаємопов'язані. Усі ці механізми тією чи іншою мірою представлені на регіональному рівні.

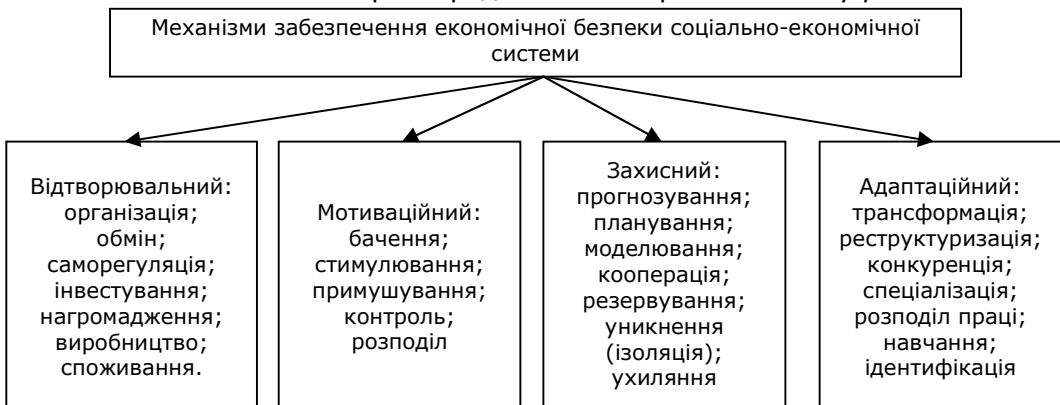

Рис. 1. Основні механізми забезпечення економічної безпеки соціально-економічної системи [11]

Як зазначалось, у процесі забезпечення економічної безпеки держави та регіонів досить важливу роль виконує інвестування як складова відтворювального механізму. З матеріального погляду інвестування

спрямоване на підтримку адекватного рівня розвитку економіки регіону, результати якого проявляються в основному у вигляді економічного зростання чи покращення добробуту населення регіону.

Активізація інвестування торкається найглибших основ господарської діяльності і є вагомим визначником рівня економічної безпеки в будь-якому регіоні. В контексті економічної безпеки регіону категорія «інвестування» розглядається в межах інвестиційної або інвестиційно-інноваційної безпеки. Така безпека, як зазначає О. І. Барановський, «спрямована підтримувати виробничі нагромадження та вкладення капіталу на рівні, що забезпечує необхідні темпи розширеного відтворення, реструктуризацію та технологічне переозброєння економіки» [12, с. 56]. Тому можна стверджувати, що забезпечення економічної безпеки через процес інвестування здійснюється в момент досягнення високого рівня інвестиційної безпеки, який потрібно розрахувати, що і є головним визначником доцільності та ефективності інвестування в ході забезпечення економічної безпеки регіону.

Отже, з позицій забезпечення економічної безпеки на регіональному рівні сутність інвестування можемо розглядати як процес акумуляції та вкладання інвестиційних ресурсів в об'єкти інвестиційної діяльності певного регіону, що спрямований на протидію потенційним ризикам і загрозам та реалізується за рахунок отримання прибутку чи досягнення запланованого соціального ефекту. Реалізація даного процесу є стимулятором багатьох структурних зрушень, які спрямовані на посилення економічної безпеки регіону.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, ототожнюючи ключові категорії інвестицій – інвестування, інвестиційну діяльність, інвестиційний процес – слід звертати увагу на розбіжність у їхньому генезисі, яка полягає у визначенні масштабу впливу та значення кожної з цих категорій на інвестиції. З позицій забезпечення економічної безпеки на регіональному рівні сутність інвестування можемо розглядати як процес акумуляції та вкладання інвестиційних ресурсів в об'єкти інвестиційної діяльності певного регіону, що спрямований на протидію потенційним ризикам і загрозам та реалізується за рахунок отримання прибутку чи досягнення запланованого соціального ефекту. Стосовно розробки структури економічної безпеки регіону слід зазначити, що така структура дозволить виділити пріоритетні напрямки, на які повинна бути зорієнтована система забезпечення економічної безпеки регіону. Подальші дослідження будуть стосуватися безпосередньої розробки системи забезпечення економічної безпеки регіону, чіткого визначення кожного з механізмів, які мають зв'язок із такою системою, а також визначення рівня інвестиційної безпеки регіонів.

Список використаних джерел:

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991. №1560-XII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>.
2. Погасій С. О. Інвестиційний менеджмент (в прикладах і завданнях): навч. посібник / С. О. Погасій, О. В. Познякова, Ю. В. Краснокутська; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 337 с.
3. Щукін Б. М. Інвестування: Курс лекцій / Б. М. Щукін. – К.: МАУП, 2004. – 216 с.
4. Підхромний О. М. Управління інвестиційними процесами на фінансових ринках: навч. посібник / О. М. Підхромний. – К.: Кондор, 2003. – 184с.
5. Гуткевич С. О. Інвестування: теорія і практика: навч. посібник / С. О. Гуткевич. – К.: Видавництво Європейського університету, 2006. – 234 с.
6. Пирожков С. І. Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України / С. І. Пирожкова. – К.: НІПМБ, 2003. – 42 с.
7. Геєць В.М. . Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство / [Геєць В.М., Клебанова Т.С., Черняк О.І., та ін.]; за ред. В.М. Гейця. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 240 с.
8. Гуменюк А. М. Стратегічне управління соціально-економічним розвитком регіону з позиції економічної безпеки // А. М. Гуменюк // Вісник Львівської комерційної академії. – Львів: Вид-во Львівської ко- мерційної академії, 2006. – Вип. 23. – 270 с. – Сер. економічна.
9. Кириленко В. І. Економічна безпека регіону як складова забезпечення національної економічної безпеки [Електронний ресурс] / В. І. Кириленко // Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання. – 2013. – Випуск № 2. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1779>
10. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 29.10.2013 №1277 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm
11. Архипов А. Экономическая безопасность: оценки, проблемы, способы обеспечения / А. Архипов, А. Горожецкий, Б. Михайлов // Вопросы экономики. – 1994. – № 12. – С. 21–34
12. Барановський О. І. Інвестиційна безпека / О. І. Барановський // Фінанси України. – 1998. – № 9. – С. 60–70.

Mykhailo Pitsyk,

National Institute for Strategic Studies, Kyiv

**THE DEFINITION OF PLACE OF INVESTMENT
IN THE SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY IN REGIONS**

Annotation

The analysis of the key categories regarding the category of investments – investment, investment activities, investment process – is carried out. The attention is focused on the identification of certain features of them. The essence of the concept of economic security at the national and regional level is analyzed. Two patterns of economic security are analyzed, analysis and comparison are carried out. The recommendations on the development patterns of economic security of the region are filed. The features create a system perspective to ensure the economic security of the region, from the point of application mechanisms that have an impact on economic security, are considered. The place of investment in such a system is investigated. The definition of the nature of the investment positions in order to ensure economic security of the region is developed. The attention to the role of investment in the system of economic security and its impact on the economy in general is highlighted.

Keywords: investments, investment activities, investment process, economic security of a region, economic security system.

References:

1. Verkhovna Rada of Ukraine. *About investment activity*, Law of Ukraine from 18.09.1991, No. 1560-KhII. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/lavs/show/1560-12> (in Ukr.).
2. Pohasij, S.O., Pozniakova, O.V., Krasnokuts'ka, Yu.V. (2009). *Investytsijnyj menedzhment (v prykladakh i zavdanniakh)* [Investment Management (in examples and tasks)]. Kharkiv National Academy of Municipal Economy, Kharkiv, 337 p. (in Ukr.).
3. Schukin, B.M. (2004). *Investuvannia* [Investment]. MAUP, Kyiv, 216 p. (in Ukr.).
4. Pidkhomnyj, O.M. (2003). *Upravlinnia investytsijnymy protsesamy na finansovykh rynkakh* [The management of investment processes in the financial markets]. Kondor, Kyiv, 184 p. (in Ukr.).
5. Hutkevych, S.O. (2006). *Investuvannia: teoriia i praktyka* [The investment: theory and practice]. Publisher European University, Kyiv, 234 p. (in Ukr.).
6. Pyrozhkov, S.I. (2003). *Metodychni rekomendatsii schodo otsinky rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy* [The guidelines for the assessment of the level of economic security Ukraine]. Kyiv, 42 p. (in Ukr.).
7. Heiets', V.M., Klebanova, T.S., Cherniak, O.I. et al. (2006). *Modeliuvannia ekonomichnoi bezpeky: derzhava, rehion, pidpriemstvo* [Modeling economic security: state, region, enterprise]. Kharkiv, 240 p. (in Ukr.).
8. Humeniuk, A.M. (2006). Strategic management of socio-economic development of the region from the standpoint of economic security. *Visnyk L'vivs'koi komertsijnoi akademii [The strategic management of socio-economic development of the region from the standpoint of economic security]*, vol. 23, Ser. ekonomichna (in Ukr.).
9. Kyrylenko, V.I. (2013). The economic security of the region as part of national economic security. *Efektivna ekonomika [Efficient economy]*, vol. 2. Available at: <http://vvv.etsonomy.nayka.tsom.ua/?op=1&z=1779>. (in Ukr.).
10. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine. *The methodical recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine* from 29.10.2013 No. 1277. Available at: http://tstst.tsom.ua/2013/29.10.2013_1277.htm (in Ukr.).
11. Arkhipov, A., Gorozhetsky, A., Mikhaylov, B. (1994). Economic security: ratings, problems, methods of providing. *Voprosy ekonomiky [Questions of economy]*, vol. 12, pp. 21-34 (in Russ.).
12. Baranovs'kyj, O.I. (1998). Investment security. *Finansy Ukrainy [Finance of Ukraine]*, vol. 9, pp. 60-70 (in Ukr.).

УДК 331. 522. 025. 52

А.Б. Почтовюк, д.е.н.,

Кременчуцький національний університет ім. М. Остроградського,
м. Кременчук

**СОЦІАЛЬНЕ ПРОГНОЗУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ ПОЛТАВЩИНИ:
РЕАЛІСТИЧНИЙ СЦЕНАРІЙ**

Анотація

У даній статті запропоновано застосування реалістичного сценарію як методу соціального прогнозування у межах діалогу «державна - ВНЗ - роботодавець». Значною мірою соціальне прогнозування зумовлено також характером об'єкта управління – системою вищої освіти, яка є динамічною. За реалістичним сценарієм прогнозу, темпи скорочення обсягу пропозиції випускників, які навчалися за рахунок держбюджету, перевищують темпи зменшення загального